

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul lui Șaguna.

Anul votului universal va fi în acelaș timp anul unei mari sărbători istorice și naționale. În 20 Dec. 1908 se vor împlini o sută de ani dela nașterea lui Andreiu Șaguna. Sunt eroi și sunt aniversări a căror sărbătoare dintr'o trebuință a devenit o obișnuință și se face cu automatismul rece al călindarului. Sunt altele cari isbucnesc din simțirea vie și caldă a mulșimilor a căror revenire periodică atinge totdeauna și pune în vibrație strune subțiri și nu s numai o sărbătoare a ceremoniilor, a vorbelor mari și a gesturilor largi și patetice.

Nu mai trebuie să spunem, că centenarul nașterii lui Șaguna va fi o sărbătoare intimă a tuturor inimelor românești.

Să facem o apologie a marilor însușiri și a marilor merite ale lui Șaguna?

Nu ne ispitește gloria de a ne întrece cu oratorii festivi și cu scriitorii ocazionali și de porunceală.

Dar dorim să arătăm pentru ce centenarul lui Șaguna trebuie să fie o mare sărbătoare a tuturor românilor.

Suntem un popor firă istorie sau mai bine, cu o istorie săracă. Conștiința națională, dragostea și mândria de a aparține unui neam se hrănește în rândul cel dinăi din istorie. Din trecutul său, un popor scoate nădejdea și curajul, mai mult chiar, titlul de drept, deși nu singurul, pentru ființa sa și pe viitor.

O sărbătoare istorică e merită să întărească sentimentul nostru de români. Și încă ce fel de sărbătoare istorică! Nu e figură pierdută în negura unui trecut prea îndepărtat, ajuns indiferent pentru timpul de astăzi. Să o spunem pe față, orice sărbătoare istorică e sinceră și orice figură din trecut trăiește cu adevărat în suflete câtă vreme are o legătură ori cât de slabă cu prezentul. Nimic ce nu i actual nu mișcă, nu pasionează, nu înalță și nu mânănește sufletele unei epoci. Omenimea, ca și individul, e egoistă și uitătoare, preocupată și absorbită cu desăvârșire de sine, de durerile, de nevoile, de bucuriile și de nădejile sale.

Și se poate ceva mai actual pentru vremea noastră decât centenarul care va trezi pe Șaguna și timpurile ce a străbătut? Aceleas gânduri și aceleas aspirații, aceleas griji, aceleas nevoi și aceleas nădejdi ne încălzesc ne mișcă și ne cutremură.

Este ceva de o actualitate mai palpitantă decât autonomia bisericii noastre clădită, apărută și păzită cu atâta gelozie de Șaguna, știrbită tot mai mult, într'un chip tot mai agresiv de văjmașii ei?

Oare se poate închipui o clipă mai potrivită spre a învia duhul naționalismului radical reprzintat de o față bisericească

decât acuma când reprezentanții cu cărje și fără cărje ai bisericilor noastre, nu se inspiră totdeauna din izvorul curat și întărit al sentimentelor obștești, ci mai adesea se cărmuesc după o busolă venită de sus și nu după busola singură dreaptă a cugetelor celor de jos?

Acuma și întotdeauna trebuie să fie actual acel Șaguna care la braț cu episcopul Blajului uniț, cu Lemeni a trecut prin strada formată de cele două ziduri ale norodului de cele două conferinți adunate pe câmpia libertății și înfrățite într'un singur gând al naționalismului românesc.

Nu, Șaguna nu este al bisericii ortodoxe numai, el este al tuturor românilor de orice confesiune, de orice credință politică. Figura lui crește dincolo de marginile strâmte ale vieții pur bisericești, dar mărimea ei nu cunoaște nici hotare politice.

Opere lui Șaguna de o însemnătate panromânească, dacă ni-se va îngădui cu vântul acesta. Orice român decătușat de provincialismul strîmt, cu orientarea largă, mare și îndrăzneată a idealului general românesc, a unității în gânduri, în cultură și în realitatea politice, trebuie să înțeleagă că Șaguna a așezat una din pietrele din temelie ale viitorului românismului fără de care clădirea întreagă e pusă în primejdie.

Pentru aceea Șaguna e al tuturor românilor, al ortodoxilor, ca și al uniților, al celor de »dincolo« ca și al celor de »din coace« și trebuie sărbătorit de toți români.

Cu acelaș sentiment de solidaritate românească cu care noi am sărbătorit amintirea lui Ștefan cel mare al Moldovei și Bucovinei, pe un Carol al României jubilar de acum doi ani, cu care am sărbătorit pe un Mihaiu al Munteniei, pe un Eminescu sau Grigorescu al României, vor sărbători și va trebui să sărbătorească românii din afară de granițele acestei țări pe un Șaguna sau pe un Avram Iancu. Și aceasta să fie încă un indemn pentru sărbătorirea vrednică a amintirii sale.

Ea trebuie să fie, ca orice sărbătoare istorică și culturală de felul ei, o nouă manifestare a unității noastre naționale și culturale, indiferent dacă vrăjmașii noștri vor cercă din nou să i atribuie alte gânduri »ascunse« și »subversive«, indiferent dacă ici-colo o vor huli și o vor calomnia ca primejdioasă statului.

Și acuma e rândul faptelor. Trebuie să facem totul ca anul acesta să fie într'adevăr anul lui Șaguna.

Congresul național al bisericii ortodoxe intrugit în anul 1906 a luat hotărîrea ca

biserica noastră să serbeze în mod solemn amintirea lui Șaguna. Socotim că atâta nu ajunge. Nu biserica numai, ci tot poporul trebuie să-l serbeze. Trebuie instituit și de cu vreme, un comitet general pentru organizarea acestei serbări. Dar nici aceasta nu va fi de ajuns. În fiecare oraș, în fiecare sat și în fiecare biserică românească trebuie adus prinos amintirii marelui păstor al bisericii și al neamului său. Până în cele mai îndepărtate colțuri de românism să străbată pe o clipă aceeaș simțire de pioasă amintire a marelui Șaguna și pretutindeni unde sunt români trebuie să se jertfească pe altarul acelorași aspirații, acelorași nădejdi, cari au călăuzit, pentru cari a trăit și s'a luptat Andreiu Șaguna

Interpelarea lui dr. I. Maniu.
Aflăm că dl dr. I. Maniu va interpela în sedința de Mercuri a dietei în afacerea măcelului dela Pânade.

Știrea aceasta, desigur, va produce o mulțumire în publicul român. Intâiu pentru că nu se putea să nu fie luat la răspundere guvernul, în dietă, pentru o astfel de sălbăticie; a doua, pentru că mai ales dela înălțimea tribunei dietei trebuiesc denunțate, pentru străinătate, fărădelegile comise contra noastră.

Mai este apoi ceva la mijloc: chiar acum nenorocii săteni cari au răbdat atâtea chinuri, mai sunt și siliți să plătească sume enorme, spesele împreunate cu anchetarea sălbăticilor ce au îndurat!

Nu a fost dar destul, că din cauza rănilor primite dela honvezi au zăcut luni și săptămâni de zile, ci acum mai trebuie să și plătească...

Ministrul Averescu la Impăratul Francisc Iosif. Impăratul a primit Sâmbătă în audiență specială pe generalul Averescu, ministru de războiu al României

Impăratul a oferit ieri un prânz în onoarea generalului Averescu, la Castelul Schönbrunn.

Respectarea sărbătorilor noastre. Mâne Camera ungară nu va ține ședință. Aceasta în urma intervenției dlui deputat Vasile Goldiș, care în numele clubului naționalităților s'a prezintat la președintele Juszt, arătându-i că ar fi cu dreptate ca dieta să respecte și sărbătorile noastre, ceea ce în trecut nu s'a făcut.

După ce s'a consultat cu biuroul, Juszt s'a învoit, creându-se astfel un precedent care, fără îndoială, va produce o bună impresie între români.

aceasta din propriul său îndemn, «mai așa, ca să-și dea pe față pornirile generoase ale nobilei sale inimii: sunt nevoile timpului, care i-au impus-o și-i să-i mai impună și altele mai grele decât aceasta.

Una era pozițiunea actualului guvern ungar înainte de votarea tranacțiunii și alta e acum, după ce legile privitoare la tranacțiune au fost sancționate, — deci maurul și-a făcut datoria.

De aceea judecă cu pripire ceice nu sunt mulțumiți cu atitudinea partidului național român în chestiunea tranacțiunii.

Dualismul a fost și fără îndoială o nenorocire și pentru monarhie, și pentru români îndeosebi. Aceasta o mărturisesc chiar și ceice au votat în ambele părți ale monarhiei legile privitoare la tranacțiune: și-au dat voturile contra convingerii lor — fiindcă situațiunea generală cerea să și calce pe inimă — și așa voia și monarhul.

Chiar și dacă am admite dar, că nu e obstrucțiunea un abuz, pe care oamenii de ordine n'au să se lase a fi împinși, români din dieta ungară nu puteau să facă obstrucțiune contra legilor de tranacțiune, căci s'ar fi pus în conflict cu simțământul comun al poporului român care a ținut totdeauna și ține și azi seamă de dorința clar exprimată a împăratului.

Greșeala ar fi numai, că reprezentanții românilor n'au și spus-o aceasta, ca s'o știe ceice sunt interesați a o ști și să iasă deslușit la iveală, că opozițiunea națională română e îndreptată numai contra guvernului ungar, dar susține în toate împrejurările marile interese ale monarhiei așa cum ele sunt înțelese de Coroană.

Mai era însă și un alt interes de natură actuală, care le impunea românilor rezervă.

Ani de zile dearândul exploatareii regatului ungar s'au menținut la putere și au stors concesiuni peste concesiuni pentru că fără de dânșii nu se putea încheia tranacțiunea. Cum ar fi putut românii să facă greutăți acum, când i-au văzut strănși în chingi și nevoiți a o încheia!

N'a fost, de când ne aducem aminte, capitulare mai grea și umilire mai mare decât această îngenunchiare a închinătorilor lui Kossuth în fața împăratului: era oare cu puțință, ca românii să-și dea silința de a o zădărnici!

Să mai cânte acum »Mégis hunczut a német!« ori »Kossuth Lajos azt izente!« că o să cânte și alții »Gotterhalte«.

A fost greu întâiul pas, pe care nobilul conte l-a făcut mărturisind adevărul: ceialaltii o să fie cu atât mai ușori, cu cât pot să fie făcuți și de alții, cari îi fac cu dragă voie.

Dacă e adevărat, că interesele buneii administrațiuni cer, ca diregătorii să știe limba poporațiunii administrate, se va trage și consecvența, că nu mai poate să fie numit ori pus în candidatură nimeni, care nu știe limba acelora, pe cari are să-i administreze ori să-i judece.

Are să vie și aceasta fie chiar și fără de voia comitelui Andrassy, de care de aici înainte nu mai e neapărată trebuință.

Iar venind aceasta, va urma și alta: se va învăța prin școlile de stat cu toată serioșitatea limba poporațiunii, în mijlocul căreia se află acele școli și ministrul de instrucțiune al regatului ungar va încetă a fi

purtător de grijă numai al școlilor maghiare, căci nu mai e nici de celalalt nobil comite neapărată trebuință.

Pornite odată lucrurile așa, o să se facă toate încetul cu încetul, căci așa cer marile interese ale monarhiei, și se găesc totdeauna oamenii gata de a le face cum s'au găsit în cele din urmă cei ce au încheiat tranacțiunea atâta timp combătută de dânșii.

Are să fie pace, dar nu așa cum ar dori-o Pityi Bandi ori Lori Sanyi, ci cum o vor românii și au dorit-o totdeauna, nu prin înțelegere între români și maghiari, ci prin înfrățirea tuturor, căci nu are Ungaria cetățeni, care-și iubesc patria mai puțin decât maghiarii dacă găsesc într'ansa deopotrivă cu maghiarii dreptatea. Dușmani se fac numai cei horopsiți, și de aceea românii s'au luptat totdeauna pentru țara lor stăruiind, ca nimeni să nu fie horopsit, și prezentând pe horopsitori drept cel mai primejdios dușman ai patriei comune.

Au putut odată croații ori germanii și îndeosebi sașii să se unească cu maghiarii contra celorlalți concetățeni ai lor și ar putea să se găsească și azi între români oameni dispuși a se uni cu maghiarii (?) contra germanilor ori contra slavilor: românii ei înșiși nu se vor uni însă nici odată cu asupritori de ori și ce neam ar fi ei și fac cauză comună cu ori și cine, care voințe dreptatea.

Aceste sunt ideile timpului care vine, și al căruia semn prevestitor e mărturisirea făcută de ministrul de interne al Ungariei.

Nu mai e nici în monarhie, nici afară de monarhie nimeni, pe care se pot răzămă reprezentanții spiritului medieval, ca să facă și de azi înainte cecece au făcut până astăzi, și ori vor ascultă porunca timpului, ori vor dispărea din viața publică a regatului ungar cum dispar în gândul superstițiosilor stafiile când încep să cânte cocoșii de ziuă.

Cronica anului.

Ianuarie.

1. Obișnuitele felicitări de anul nou. Apponyi și Kossuth accentuează necesitatea existenței coaliției și pe mai departe.
8. Lovitura de stat anunțată cu mare zarvă pe ziua aceasta în Belgrad nu are loc.
14. Regele Carol dă un înalt ordin de zi către armată urându-i un an spornic.
17. O delegație a Consiliului comunal din București condusă de primarul Cantacuzino este primită cu mari ovații în Viena unde a sosit pentru a întoarce vizita primarului Lueger și Vienei.
20. Ministrul Cultelor, Apponyi sosește în Arad, și vizitează seminarul român, arătându-se satisfăcut de felul cum este organizat.
21. Comisia de verificare a Camerei, nimicește mandatul din Bocșa.
- Vestii de criză în legătură cu Polonyi.
22. Baroneasa Schönberger implicată în afacerea Polonyi, încearcă să se sinucidă.
23. Manifestație de stradă în Sofia.
24. Alegeri generale în Germania: învingerea lui Bülov și înfrângerea socialiştilor.
25. »Tribuna« face propunerea ca pentru a controla alegerea din Bocșa clubul să invite jurnaliști din străinătate.
26. Ministrul președinte W. kerle anunță M. S. Regelui demisia lui Polonyi, — care o primește.
- Comunitatea de avere din Caransebeș votează la propunerea lui Burdea cu 76 contra 14 voturi, 230,000 cor. din banii grănițierilor pe seama gimnaziului unguresc.
28. Conferința din Bocșa candidează pe dr. Valeriu Braniște.
29. Polonyi întentează proces de calomnie contra lui Lengyel.
30. »Tribuna« ia atitudine contrarie față de petrecerea mare plănuită în Budapesta drept prilej de o înfrățire maghiaro-română. Deputatul Polyi rostește un discurs răspunzând la discursul lui Andrassy în chestia naționalităților.
- Deputatul Brediceanu interpelează în chestia abuzurilor care se săvârșesc în cercul Bocșei.

Februarie.

1. Deputatul Vaida ține un discurs de două ore, în cameră, arătând perzecuțiile împotriva presei românești din articolul »Calvarul« alcătuit de »Tribuna«.
3. Congresul național sârbesc din Carloviț, stigmatizează pe patriarhul Brancovici de escroc.
4. Moartea lui Vincențiu Babeș.
5. Ziaristul Moldovan este condamnat la 18 luni temniță și 1500 cor. amendă, de tribunalul din Cluj. — Deputatul Vaida Voevod rostește un discurs funebru la înmormântarea lui V. Babeș.
6. Foia oficială publică numirea lui Günther Antal ca ministru al justiției.
8. Bal la curte în Budapesta.

Un splendid festival al Ligii Culturale în palatul Ateneului din București.

9. În casa magnaților se rostește discursuri contra românilor.

11. Vre o zece țărani din Covăsinț în frunte cu preotul Ion Cure, sunt osindiți de către tribunalul din Arad, în total la 2 ani și 4 luni temniță pentru că au huiduit pe candidatul ungar Gabányi.

12. Deputatul Vasile Goldiș își ținea darea de seamă înaintea alegătorilor săi din Radna. — Implinindu-se patru ani dela alegerea sa P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp este felicitat de întreaga societate din Arad.

— Tinerimea universitară din Budapesta serbează memoria lui Gojdu.

14. Candidatul partidului naționalist Valeriu Braniște cade la Bocșa în urma teroarei administrației și a trădării unor preoți. — Deputatul Petrovici și redactorul »Tribunei« G. Stolca sunt deținuți.

16. Moartea lui Carducci.

20. Generalul Iacob Lahovary ministrul de externe al României moare la Paris.

25. Regele Carol sancționează legea prin care i-se recunoaște Ligii Culturale, calitatea de persoană moră.

26. Poliția face perchezități în redacția »Tribunei« căutând manuscrisul: »Cine sunt agitatorii!«

28. Deputații naționali se întrunesc în Budapesta pentru a se consfătuți asupra atitudinii în chestia proiectelor școlare ale ministrului Apponyi.

Martie.

1. Consistorul mitropolitan întrunit în Sibiu în chestia proiectelor lui Apponyi decide să înainteze în persoană un memorandum atât la guvern, cât și la parlament.

— Ministrul cultelor, Disescu, în România, își retrage proiectul referitor la organizarea învățământului superior.

3. Prințul Basarab Brâncoveanu sosește în Arad și la parte la petrecerea tinerimei române, care reușește splendid. Muzica militară intonează în onoarea prințului imnul regal român »Trăiască Regele«. Petrecerea realizează un venit de 3000 cor. în folosul gimnaziului din Arad.

6. Comisia de verificare a camerei invalidează mandatul dlui dr. G. Popovici din Lugoj.

7. Delegația bisericei ortodoxe române compusă din mitropolitul I. Mețianu și episcopii Nicolae Popea și Ioan I. Papp sunt primiți la ministrul de culte, Apponyi, căruii îl înmănează protestul bisericei contra proiectelor sale.

— Prelații gr. cat. sunt întruniți în Blaj și hotărăsc să înainteze un protest la toți factorii constituționali contra proiectelor lui Apponyi.

8. Se convoacă adunare de protestare în Blaj. Convocătorul care este lscălit de întregul capitolu, stârșește entusiasm în lumea românească.

„Primejdia slavă“.

»Românii și ungurii sunt împresurați de o mare de slavi ce stă să-i înghită. Orice conflict, orice luptă între români și unguri e deci o sfâșiere nebună și oarbă a duror popoare deopotrivă de primejdite. Nu luptă și dușmănie, ci pace și cea mai strânsă unire se impune între ele pentru a se putea apăra cu puteri unite de marea primejdie slavă ce le înconjoară și le amenință neîncetat«.

Iată un argument, care în timpul din urmă a fost citat foarte des, nu din partea ungu-rească numai, ci și din parte românească, și nu aici în Ungaria numai, ci și în România liberă. Astfel bătrânul și venerabilul istoric dl A. D. Xenopol l'a rostit mai acum vre-o 5—6 ani într-o conferință publică la Ateneul din București. Mai de curând P. S. Sa episcopul Radu al Orăzii-mari, apoi vestitorul păcii, ce însă nu vrea să sosească nici decum, dl dr. Emil Babeș și — last not lest — dl Jancsó Benedek, ei toți cred, că primejdia slavă trebuie să ne hotărască să părăsim »certurile« și »vrășmășiile« și trebuie să ne întindem mâna de împăcare frățească și sinceră, recunoscând în slavi pe adevăratul potrivnic neîmpăcat al nostru al tuturor. Ei cu toții au ceva comun: cu un aier de extremă îngrijorare, ca niște profeți pesimiști, cu ochii pierduți în depărtări adânci și cu un fel de milă și de dispreț pentru »miopia« »politicianilor, în-guști« și »mărunți« de azi, astfel își rostesc cuvintele lor pline de tâlc. Ei se cred în posesiunea unui adevăr superior și de nerăsturnat și așteaptă ca la rostirea lui toată lumea să dea în genunchi, ca în fața unei revelații izvorite dintr-o judecată largă și superioară tuturor meschinăriilor noastre de-o zi.

Ei bine îndrăznim să nu ne mai speriem, când gogorița asta se proiectează înaintea ochilor noștri. Cei ce azi mai operează cu ea sunt sau niște naivi, sau niște vicleni, dar sunt în tot cazul niște oameni cari nu mai sunt în curent cu ideile și evoluțiile cele mai moderne ale marilor curente politice. Panslavism, panlatinism, pangermanism, toate aceste noțiuni aparțin unei ideologii politice învechite și ieșite din uz.

Când ideile și principiile naționalismului au fost formulate mai întâi și puse în circulație (mai ales dela Mazzini încoace) ideologii și teoreticianii ei l-au dus până la extrem. Dacă e adevărat, și-au zis ei, că oamenii trebuie să se grupeze după criteriul naționalității, atunci și popoarele trebuie să se călăuzească de principiul înrudirii naționale. Toate popoarele latine vor trebui să formeze o unitate superioară, iar curentul acesta e panlatinismul, de asemenea popoarele germane vor forma un curent pangermanist și slavii unul panslavist.

Dar noțiunile acestea au fost totdeauna neguroase și nelămurite. Ce va să zică panslavism? Nimeni, credem, nu ar putea să dea un răspuns precis. Cei mai mulți înțeleg prin panslavism nu domnia tuturor slavilor, ceace ar fi un *non-sens*, ci *domnia Rusiei*.

Colosul dela nord! Iată spectrul cu care le place multora să se sperie singuri.

Ei bine, colosul dela nord se razimă pe picioare de lut! Lupta în contra autocrației și a birocratismului va absorbi cel puțin timpul și forțele unei generațiuni.

Și pe urmă? Credeți că celelalte popoare slave vor renunța la viața lor națională, la

independența lor ca stat pentru a se supune chiar și unei Rusii constituționale și modernizate? Oare bulgarii și sârbii, oare cehii sau polonii ar renunța la limba și naționalitatea lor pentru a adopta pe cea rusească? Ar fi o absurditate să admitem aceasta.

Toate popoarele vor să trăiască o viață națională proprie.

Nu numai indivizii, ci și popoarele urmează principiul individualismului și resping colectivismul exagerat.

Polonii, cari se află în număr de vre-o 9 milioane sub stăpânire rusească sunt de parte de-a se simți fericiți pentru-că se pot contopi cu rușii. Și tot astfel celelalte popoare din Rusia. Uriașul imperiu e străbătut azi de lupta pentru libertățile politice, iar dacă acestea vor fi cucerite, va începe alta și mai critică, lupta pentru libertățile naționale. Din cele 130 de milioane de locuitori, abia jumătate se compune din ruși. Rutenii, al căror grai nu e numai un dialect rusesc cum se crede, ci o limbă a parte, vor unirea tuturor rutenilor din Austria, Ungaria și mai ales din Rusia într-o mare Ukraină cu aproape 30 milioane cu o viață și cultură națională neatârnată de Rusia.

Și unde să mai punem celelalte popoare ne-slave, precum nemții, litvanienii, finlandezii, armenii, caucazienii, între cari poporul moldovenesc al Basarabiei e încă cel mai mic și cel mai slab! Astăzi mișcarea națională a acestor popoare e neînsemnată și abia la început, dar constituționalismul și libertățile politice le vor trezi în mod necesar și vor însemna începutul unei ere de lupte naționale cu mult mai grave și mai înverșunate decât chiar cele din Austria și Ungaria și vor paraliza orice putere de expansiune a Rusiei pentru vreme foarte îndelungată.

Nu, panslavismul e o stafie din lumea închipuirii care nu rezistă unei analize serioase. El nu poate exista decât cel mult ca un ideal de ordin cultural, în sensul unei simpatii între popoarele slave înrudite, dar nici decum ca un ideal politic serios.

Dar să admitem chiar pe o clipă existența primejdiei slave, ori-cât de îndepărtate. Este asta un motiv de-a nu ne mai apăra de primejdia ungu-rească cu mult mai apropiată, mai iminentă și mai reală decât primejdia slavă, imaginară și îndepărtată?

S'a zis, că slavismul ne înconjură ca o mare ce ne poate înghiți. Să rămânem în comparație. Suntem în situația corăbierului care vecinic e înconjurat de primejdia apei, dar care trebuie să alerge totuși la ajutorul ei, când un alt element, și mai primejdios, focul îi amenință existența.

Tot astfel și noi ne-am unit cu slavii apăsați ai Ungariei pentru a ne apăra de focul ce se întinde repede și ne amenință pe noi și pe ei deopotrivă: politica de maghiarizare.

Este o naivitate, de-a crede că slovaci, cehi săraci și prigoși, al căror teritor de limbă nici nu se hotărăște de loc cu al nostru, ar putea să ne fie primejdioși. Cât pentru sârbi, dl Babeș exagerează. Chiar dacă o mică fracțiune a poporului nostru ar fi expusă sârbizării (nu o sută de mii, cum crede dl Babeș), oare care primejdie e mai mare, cea sârbească sau cea ungu-rească, care caută să ne înghită pe toți românii? (Ne mai amintind de loc că de o primejdie a sârbizării nu poate fi vorba de loc, ci tocmai din contră!)

Și apoi iată și pe dl Jancsó Benedek între cei, ce ne avertizează de primejdia slavă! Singur faptul acesta ar trebui să ne facă precauți și cu pază. Încă odată: cei ce ne previn mereu de primejdia slavă sau sunt niște naivi, sau niște vicleni cari avertizându-ne de primejdii închipuite, vor să ne atragă în capcana lor bine pregătită!

Să dăm hrană poporului.

Văzând cuvintele din fruntea articolului, iubitorul cetitor va crede poate că e vorba de hrana trupească. Nu este însă așa. Nu despre hrana trupească voesc să vorbesc, ci despre hrana sufletească, de care e condiționată și cea trupească.

Trebue s'o mărturisim că la noi cei interesați (excepțiuni foarte puține) de a da poporului aceasta hrană, prea puțin se îngrijesc de acest lucru. Fapt care nu ne poate lăsa înconsecvenți, căci până când popoarele conlocuitoare cu noi merg cu pași repezi spre luminare, până atunci noi mare parte orbecăm în întunecimă. Că ce e cauza, o știm cu toții. E numai și numai cartea. Poporul nostru nu citește aproape nimic. Și nu pentru aceea nu citește pentru-că doară nu ar avea ce, nu, căci har Domnului dispunem de foi și reviste bune, redactate anume pentru concepția poporului. Nu citește însă pentru-că nu-i este dezvoltat gustul de carte. Stavila ce stă în calea sufletului pentru a i-se dezvolta acest gust, o poate delătura desigur cei ce stau în nemijlocită apropiere a poporului, adică: preoții și învățătorii. Acestora li-se incumbă datorie sfântă ca să săvârșească acest lucru. În timpul iernei s'ar putea face în privința aceasta progrese enorme. De fapt ar trebui să nu existe comună, unde să nu se aranjeze prelegeri publice șezători culturale etc... Aici apoi s'ar putea ceti prelegeri frumoase, bucăți instructive din autori buni, ce rost are cartea și foaia bună. Numai purcezând astfel vom face progrese. Pentru-că de geaba vom solicita bunăvoința foilor de a publica elaboratele scrise pentru popor. Mai nainte să-i dăm țaranului foaia în mână, apoi să ne îngrijim de material. O știm bine că românul e însetoșat după lumină, și o soarbe cu drag numai trebuie desmetecit și trebuie să i-se arate calea și modul cum s'o câștigate.

Ne doare, când ne cugetăm și vedem tristul fapt că »Tribuna« care e fruntea foilor noastre politice, chiar aici la noi în comitat, în multe comune nu pătrunde aproape de loc. Dar nu pătrund nici alte ziare românești. — Stând lucrurile astfel să nu ne mirăm de progresul puțin ce-l facem și că avem așa de mulți analfabeți. Cum să ținem pas cu neamul care merge la plug cu ziarul în buzunar. Iată vină legea votului universal.

În fața acesteia ce va face cel ce nu știe scrie și ceti. — Deci preoți și învățători, faceți-vă datorie ca să fiți vrednici de a purta epitetul de »stâlpi« și »luminători ai poporului«. Ține-ți școală cu adulți. Dezvoltați în poporul nostru dragostea pentru carte. Explicați-i faptul, că »țara noastră« sau Nr. de Duminecă al »Tribunei« face numai 4 cruceri pe săptămână. Să procure 2 înși un număr, să cază pe unul 2 cruceri la săptămână, dar să se alieze 4 înși ca să-l coste pe unul 1 crucez. Zi pentru 1 crucez pe săptămână primește hrana sufletească până când pe rachi, tutun și alte nimicuri, cheltuește nu știu cât. Ar trebui ca Nr. de Duminecă să se desfășure în fiecare comună în 50—60 de exemplare. Iată vine anul nou, când se renoește abonamentul acestui ziar. Cu acest prilej rugăm și așteptăm dela conducătorii poporului, să-l răspândească ca astfel tot țaranul să fie în curent cu istoria neamului său.

De altfel în conștățere cu celelalte ziare românești, vom arăta comună de comună ce ziare românești primește și prin a cui intervenție, ca astfel să se eternizeze și să se arate în fața lumii cum își îndeplinește fiecare chemarea. Preoți și învățători, cu Dumnezeu înainte.

Simion Stana.

A doua convorbire cu Björnson.

(Scrisoarea de mai la vale am primit-o după amezii, târziu; am ținut, cu toate acestea, s'o publicăm încă azi, pentru anul nou. Iată pentru ce nu se află în fruntea ziarului, cum am fi dorit s'o punem. Ori unde: cuvântul marelui poet Björnson este o mare mângâiere și bucurie pentru noi).

Din nou urc scările obscurului palat în care stă Björnson. Lumina verzuie a gazului aprins, pare o flacără somnoroasă ce mărește liniștea profundă a acestui palat vechi, nimeni pe scări, doar eu care urc treptele de marmură.

Sonera, răsună înfundată, ca și cum s'ar teme să nu turbure liniștea, blonda norvegiană îmi ia biletul de vizită răspunzând »si« la întrebarea mea dacă poetul este în casă; două trei clipe de așteptare și ușa se deschide larg: întru.

Portiera dela biroul poetului este ridicată, Björnson în picioare în mijlocul camerei privește biletul meu. Il salut și mă apropiez:

— Vă aduceți aminte de mine, maiestre? Mă privi lung, apoi exclamă:

— Da, da, d-ta ești românul! De ce n'ai mai venit la mine? Ași fi vrut să te văd, mai ales că trebuia să-mi aduci traducerile din »Tribuna«.

— Iată-le, maiestre.

— Nu-ți cunoașteam adresa, și am scris la »Tribuna« întrebând de adresa d-tale. Sezi.

M'am scuzat și i-am explicat întârzierea de 15 zile cauzată de sărbători, în care timp nu aș fi voit să-l supăr.

Apoi îi dau explicații, asupra celor două liste: *Calvarul I* și *Calvarul II* publicate în »Tribuna«, liste în cari sunt trecuți toți condamnații politici naționaliști, din ultimii 10 ani.

Fața poetului se crispează, o expresiune de durere trece peste fruntea lui, și exclamă mereu:

— Oh, oh! Colosal, este colossal.

— Sunt maiestre condamnați pentru articole de jurnale, pentru cântece românești...

— Cum? și pentru cântece românești! Oh, colossal, colossal!

— Da, pentru cântece românești. Iată unul a fost condamnat pentru că a strigat »jos ungurii«, alții pentru că au cântat românește în biserică, alții pentru că au ieșit întru împinerea preotului lor care se întorcea dela închisoare...

— Cum se poate! Doamne, Doamne!

Poetul rămâne îngândurat. Ochii lui se pierd în zare, sub fruntea înaltă și senină, creierul lucrează. Eu aștept. Apoi revine, cercetează din nou foile ce i-le-am adus în traducție italiană și cu un deosebit interes mă întreabă:

— Sunt aici scriși și ceice au fost condamnați pentru articole publicate în »Tribuna«?

— I-am răspuns afirmativ și i-am atras atenția asupra lor.

— Nu ți vine să crezi? Cum se poate? Oh, oh, este colossal.

În accentul vorbelor lui, răsură durerea produsă de impresia acestor știri.

— Și aceasta, maiestre, se cheamă justiție.

— Justiție? Așa trebuie concepută justiția? asuprind libertatea? În timpurile de azi, tinerii au o idee greșită de justiție, ei își închipuie că justiția poate să existe fără

libertate; ei bine, nu: *libertatea fără justiție poate să existe, dar justiție fără libertate nu există.* În categoria aceasta sunt ungurii; și această concepție este cu atât mai greșită cu cât principiul existenței unui stat este cu totul schimbat azi în raport cu ceea ce se credea altădată. La romani, principiul existenței statului era astfel conceput: toți cetățenii sunt pentru stat; azi este tocmai contrar: statul este pentru toți cetățenii. Iată adevărul, de care se ține atât de puțin cont în Ungaria, ba chiar se face totul invers.

Poietul mă privește surizind; din ochii lui albaștri întunecați, ies săgeți; fața rumenă, rasă, pare întinerită cu toate că favoritele mici albe îi încadrează obrazii, iar de sub bereta de mătase neagră scapă bucle de păr alb ca neaua.

— Scrieți maiestre, lucrați la studiul asupra naționalităților din Ungaria?

— Da, acum lucrez la acest studiu. Se va publica în revista »März« din München.

— Imi dați voie să vă întreb: în lucrarea aceasta, va fi vorba despre toate naționalitățile din Ungaria sau numai de una din ele?

— Voi vorbi despre toate naționalitățile asuprite din Ungaria, în general, dar în particular și detaliat mă ocup de voi Români. Am material, cunosc toate chestiunile, și voi utiliza și ceea ce mi-ai adus d-ta din »Tribuna«. Uite, acum citesc aceasta.

Și maestrul îmi întinse volumul lui *Eugen Brode* »Chestiunea naționalităților«.

— Maiestre, românii nu au cuvinte să arate grațitudinea lor; grație D-voastre, Europa cunoaște ceea ce petrece acolo, și vorbele de recunoștință ce am onoare a vi le manifestă astăzi sunt pornite din inimi cari știu, cari simt, ceea ce D-voastră, marele Björnson, ați făcut pentru noi.

— Grazie, grazie. Cred, ceea ce mi spui, dar nu se putea face decât așa, căci toți avem dreptul, ba chiar datoriam de a ne ocupa de ceice sufer pentru dreptate; și dreptatea este de partea voastră. Toți au dreptul de viață, toți, toți.

— Cum ați ajuns să vă ocupați de noi, maiestre?

— Întâi am scris un articol despre ruteni; apoi am primit scrisori dela cehi în cari îmi arătau situația lor, am scris apoi despre ei, și încet, încet, am ajuns să cunosc și să scriu asupra situației tuturor naționalităților din Ungaria.

— Au mai scris și alții asupra acestor lucruri?

— Da, au scris englezii, au scris destul de mult, dar ei nu cunosc chestiunea destul de bine, nu au tot materialul necesar unei cunoștințe aprofundate. Eu, cu scrierile mele le-am procurat o bună parte de material și de data asta, vor cunoaște și mai bine chestiunea în general și a românilor în particular.

— Ce credeți despre legea ministrului Apponyi asupra maghiarizării școalelor?

Poetul făcu un gest de descurajare.

— Acum este făcută și se va pune în aplicare... dar naționalitățile trebuie să fie forte și să sper, căci deșteptarea s'apropie. Când lucrurile ajung să fie prea acute, reacțiunea urmează. Chiar a și început deșteptarea. Iată, moțiunea deputatului

austriac Schillinger pe care mi-ai adus-o în traducere italiană este un început. În ea se vorbește de a atrage atenția guvernului ungar asupra aplicării libertăților votate în 1868, este un semn bun și în Austria se cunoaște și se judecă just acțiunea Ungariei. Toată lumea se deșteaptă și veți vedea, veți vedea că dreptatea vine curând.

— Imi dați voie să vă întreb la ce atribuiți acțiunea aceasta a ungarilor?

— Ungurii sunt închipuiți, ei fac așa, nu pentru că au dreptate de a o face, dar pentru că sunt ca o orchestră în care toți cântă după un motiv pe cari l au auzit, dar nu l au apreciat; dar noi trebuie să-i facem să audă altfel, să audă de justiție, iar justiție fără libertate nu există.

— Dar până la ajungerea acestui rezultat suferă, le impune limba maghiară.

— Oh, impunerea aceasta, mă întrerupse poetul, »è una stupidaggine« (este o stupiditate)! Cum să oprești pe două două trei milioane de români să nu vorbească limba fraților? Cum să împiedeci pe ruteni, pe slovaci să nu vorbească în limba lor? Sunt atâtea naționalități în Ungaria, iar ceea ce vor să facă ungurii, nu va fi decât dăunător lor.

Apoi, poetul îmi dă oare cari lămuriri asupra articolului său »Viitorul Austriei« ce a fost publicat în revista »März« din München și conchide:

— Eu cred, că trebuie ca în Austro-Ungaria să se revie la ceea ce era până la 1867, adică: limba oficială să fie cea germană, iar toate celelalte naționalități să aibă libertățile lor și limba lor proprie; să fie așa cum este Germania, o confederațiune a tuturor naționalităților într'un imperiu puternic.

— Negreșit, maiestre, că de această stare de lucruri nu poate fi vorba în prezent.

— O, în prezent nu, dar mai târziu, căci spiritul de deșteptare a început peste tot, și veți vedea ce va urma.

Glasul lui are ceva profeție; vorbele răsună puternice, și par că în suflul ce le produce, tremură germenul unei afirmări, care mă face să mă înfior.

Apoi, trecând la o altă ordine de idei, Björnson mă întreabă despre revoluția din primăvara trecută din România. Îi dau explicații, iar el conchide cu convingerea omului ce cunoaște lucrurile:

— Erau evreii cari asupreau! Da, știu! Și apoi este injust ca numai câteva persoane să aibă proprietăți.

— I-am explicat că s'a votat o nouă lege și o regulare a relațiilor între proprietari și țărani, și foarte satisfăcut, poetul mi-a repetat.

— Bravo, bravo! bine bine!

Din nou îi exprim recunoștința neamului românesc, și-i citesc textual cuvintele ce mi le-a adresat în scrisoarea lui dela 16 Dec. directorul »Tribunei« dl I. Russu-Șirianu:

»Prezintă-i din partea noastră omagii respectuoase și admirație, și spune-i că-l venerăm ca pe un sfânt, căci nimeni nu ne a apărut mai cu efect«. Poietul este foarte măgulit, îmi mulțumește de trei ori și zîmbește privindu-mă cu drag prin ochelari. Eu mă aprinz, îi vorbesc, el mă ascultă și zîmbește, apoi cătând lung la mine:

— Ești primul român ce cunosc și-mi pare foarte bine, foarte bine.

Mulțumirea sufletească ce am simțit la

Pentru cei ce pătinesc de surprătură

Cea mai nouă invențiune de bandăgin ces. și reg. brevitat pneumatică cu pelotă de cauciuc, cel mai perfect în felul seu alui KELETI!

Oprește surprătura cea mai mare și vechie fără de a cauza dureri.

Prețul: pentru o latre 12 coroane, pentru amândoană laterile 24 coroane.

Mulțime de epistoale recunoscătoare din patrie și străinătate, dela cel mai vestiți medici și profesori.

În institutul meu artistic pentru îndreptarea corpului, ce susțu de 25 ani, pe lângă controlul unui medic de praxă al orașului Budapesta, să pregatez pe lângă prețurile cele mai efine, cele mai perfecte instrumente tehnice, cu

picioare și mâni artificiale

Corzetto și îndreptătoare pentru cei în creșterea strâmbă.

Mașini de proptit și umblat

Lepători pentru pânțele și ciorapi de cauciuc pentru căreii și convulziuni.

Damele sunt servite de femei.

Seraclii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

Coreți gratis și franco catalog provăznt cu peste 3000 figuri.

KELETI J. fabricant de instrumente artistice igienice BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(În palatul claustrului ordului monahal „Szervita”).

Fabrica: Bpest, IV. Koronaherczeg-u. 14. — întemeiată 1878.

— Correspondența în limba română. —

Haltenberger Béla,
văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se vâpsec într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea cât se poata de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, brodăriile se curăță frumos și multă îngrijire.

Numai e emigrare!

pentru că și la noi poate câștiga ca'n America, dacă se ocupă cu industria noastră de casă.

Dă lămuriri prima întreprindere din Ungaria de Sud de mașină de împletit în casă

Kötögép vállalat, Szeged,
strada Iskola nr. 18.

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Rușăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbăteșii folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de gheață, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Árpád-tér nr. 5 în colț (în casa bisericii izraelite)

După dorință merg și acasă și în provincie chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima **IULIU HERZFELD.**

Drougerie nouă.

Oszkár Dubiniewicz

Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 8

Recomandă: Totfelul de articlii pentru curarea vitelor, îngrijirea bolnavilor și economia casnică.

Esențe de rum și licor, pudre pentru față, săpunuri, parfumuri, rum, cognac, teă în pachete și cantități după plac.

Aparate și ace pentru braudare fardere.

Plate de lemn formulate pentru lucrări Tarsó, Kerbschnitt și așa zise de ardere.

Drougerie nouă.

Vânzare de trăsuri

Se află de vânzare

● trăsuri cu coperiș folosite ● și alte

●● trăsuri noi de tot soiul ●●

cu prețuri ieftine.

Se primesc spre reparare — în timp scurt și preț moderat — trăsuri folosite, sau se schimbă.

Olasz Lajos, Arad.

fabricant de trăsuri

Erzsébet királyné-körút, vis-à-vis de Ipartestület.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

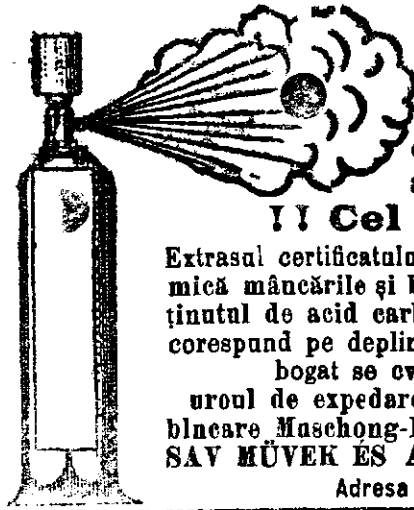
chemicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din bala celebră Buziaș, pentru prepararea apelor gazeose, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se ovalifică de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

uroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Pluguri cu vapor, Mașini de treierat, Fabricații de clasa primă,

din Anglia, cu încălzitoare de paie, apoi cu sau fără locomotivă cu aburi, cu motor:

pe lângă prețuri și condiții -

favorabile, recomandă celor interesați serios

Markó Róna

agentă de fabrică.

Bupaest, V., str. Tükör. nr. 2.

Se dau și deslușiri necesare.

NAGY BÉLA és TÁRSA

fabrică de posomant și nasturi

UJVIDÉK, Duna utca 9 szám.

pregătesc tot felul de posomante pentru

mobile și biserică

mai departe garnituri de rochii, precum și șireturi foarte fine din material din țară și străinătate, cu

prețuri moderate.

Materia de zidit al veacului al XX-lea.

Nisipul de ciment, pietrii de ciment, fărmituri de țigle de ciment, ciripă, piatră, nisip și pietrușițe

zac ca un capital mort

în multe părți, deși cu ajutorul unor mașini simple se pot transforma în

BANI GATA!

Cereți gratis și franco un **prospect** și modeluri, țigle, baloturi și ciripă de casă și se trimite franco 20 de kilograme din materia crudă (nisip sau pietricele) pentru fabricare de probă, fără spese.

Cheltuiala la 1000 buc. cărămizi este	20 cor.
„ „ 1000 „ ciripe preg. „	42 „
„ „ un balot de cărămizi „	17 „

Se caută re- **Büschitz Mór, Komárom.**
prezentant. **Stiube Henrik, Weida.**

Primul reprezentant al fabricii.

Muzică de casă a viitorului e

HARMONIUM

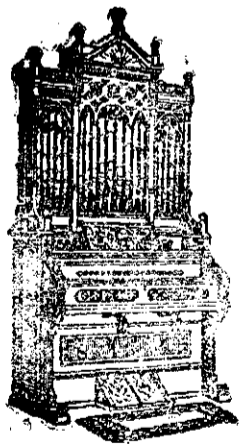
care și până aci a cucerit saloanele celor mai distinse cercuri sociale. Unde este pian la casă, acolo numai atunci va fi completa harmia, dacă în fața lui va fi și un **harmonium**.
Intre **harmonii** cel mai escelent e

Harmonium Aeol,

pe care îl reprezintă singura și cea mai veritabilă, solidă și avantajoasă firmă a lui

Reményi Mihály

fabricantul muzicaliilor pentru Academia reg. ung. de muzică.

Nu cumpărați deci harmonii

până n'ați văzut **catalogul** nou ilustrat a firmei **REMÉNYI**, care se trimite gratis și franco din **BUDAPESTA, VI., str. Király nr. 58 Tr.**

Harmonium Aeol e cel mai acomodat pentru școale, coruri, capele, biserici, fiind că tonul e asemenea întru toate tonului Organelor și le poate perfect suplini. **Piane** și **pianine** noi și folosite se capătă dela 180 florini în tot felul de preț.

Renovări prin meșteri specialiști cu prețuri moderate.

Epistoalele de recunoștință se pot vedea.

Telefon 87—84.

Ransburg M.

și Fiul

nețuțatori de struguri
și cultivători de vin,

Arad, str. Zrinyi nr. 4a.

Iși recomandă

vinurile cele mai bune

Vin alb

de Măderat și Mocrea.

Vin roșu de Miniș

și alte

Vinuri de dessert.

în butoaie și sticle.

În sezonul fructelor, asemenea ca doftorie pentru anemici recomandăm

vinul nostru vechi roșu de Miniș

care având conținut de »csersav« sunt de un efect admirabil.

Cu espediare locală de casă recomandăm minunatele noastre

vinuri de masă

în sticle de câte 1 litră, fără sticlă 70 fil.

Telefon 323.

Catalog de prețuri trimitem la dorință.

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ȘI CAFENEA. — In centrul orașului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 391.

ARAD

Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Iluminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze și ungurești.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți se fac în modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomodate pentru diferite societăți sunt la dispoziție în toată vremea. SALĂ DE BAL.

Cele mai excelente vinuri de podgorie. Bajna și Bordeaux. — Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprijinul on. public îl cere cu toată stîmă

Rónai János, hotelier.

Serviciu escelent!

Sprijiniți industriașii români.

Avis!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public român că mi-am deschis în Curtici str. mare 531

Un atelier de tâmplărie (măsar) unde efeptuiesc tot felul de lucrări

ce se ating de această branșă.

Rugând onor. public a mă sprijini cu comanda sale.

Rămân cu deosebită stimă:

Jacob Cărătuș,
măiestru înăsar.

Comande se efeptuiesc prompt și repede.

Grósz Nagy Ferencz,

farmacia DEBRECZEN, Șas-u. 8. farmacia Arany egyszaru.

Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă!

Cine vorește să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzan Regesc** (Király Balsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu îndrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu îndrumare, porto franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament. Numai există reumă!**Hajdusági Bajuszpedrő.**

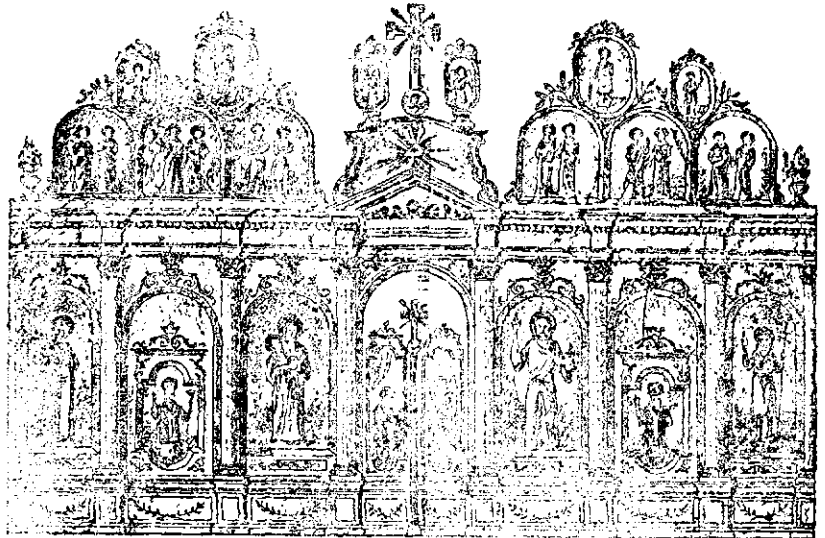
Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie nevinsuroasă. Efectul se vede foarte în tite și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI
în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.**SZABÓ SÁNDOR**SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMÁR, BÁTHORY-U. 18.

Me angajez se fac

altare noi, amvoane, morminte sfinte,

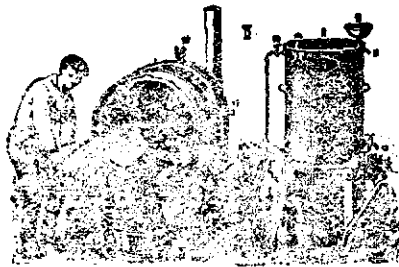
Statui sfinte din piatră, lemn sau imitație.

Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decorații gata de biserici și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și probețe trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe cheltuielile mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.

Aduc la cunoștința on. cultivatori de vin, de fructe și a fabricanților de rachiu, că în prăvălia mea se află cele mai noi căldări de fert rachiu, cu prețurile cele mai moderate. Atrag atenția on. public asupra aparatului de răcit în formă de sul sistemul cel mai nou cu țeava dreaptă și încovoiată.

Montarea fabricelor mai mari de rachiu pentru ferberea și rafinarea lui, o execut din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

fabricant de arămuri.

S Z E G E D, Lechner tér 10. (Casa propr.)

Weiszfeiler Sándor, blănar
Brassó, str. Kapu nr. 64.Prăvălie exclusivă de blănuri preparate proprii
în mic și mare.

Ține în magazin: Boauri (manșoane, manșete, bunzi, saci de picioare, paltoane scurte, căuist de pele și de stofă asortiment bogat.

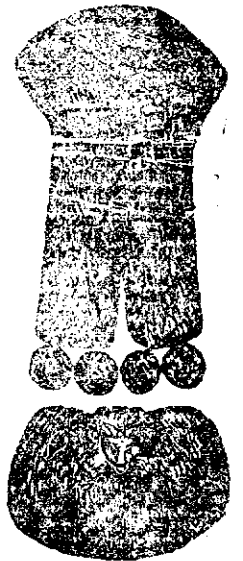
— Se primesc comande, transformări, și reparaturi. —

Comandele din provincie se săvârșesc repede și prompt.

Bunzi de călătorit sau de picioare,

ile dau împrumut; blănille cumpărate la mine

— se curăță gratuit. —

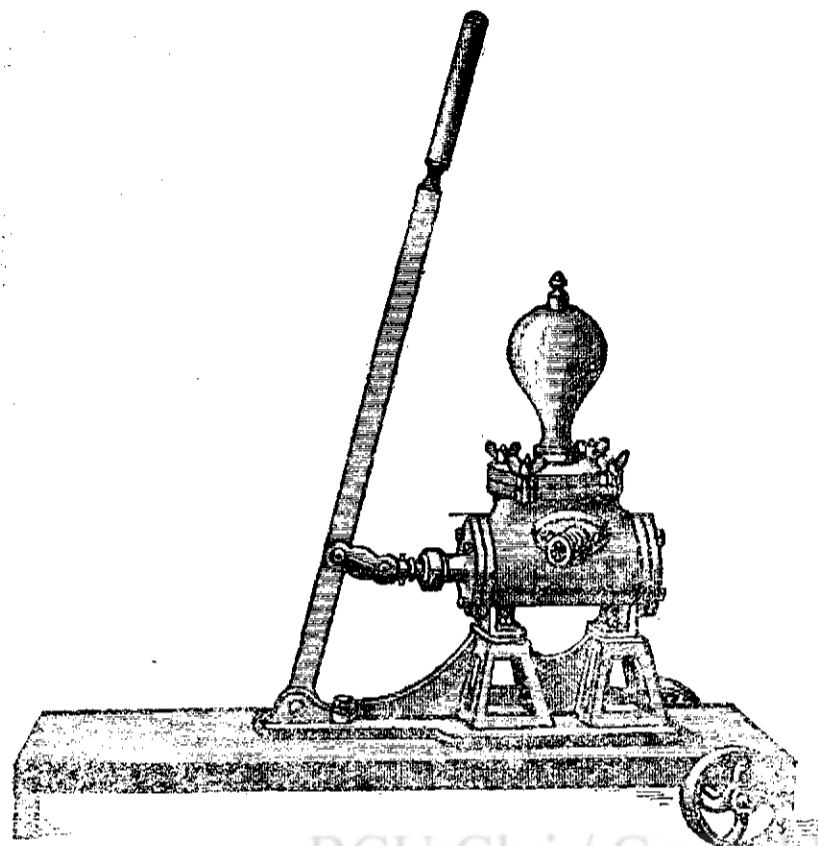

Kovács Soma és Társsa Arad.

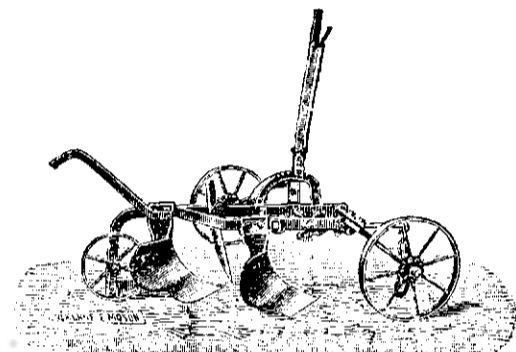
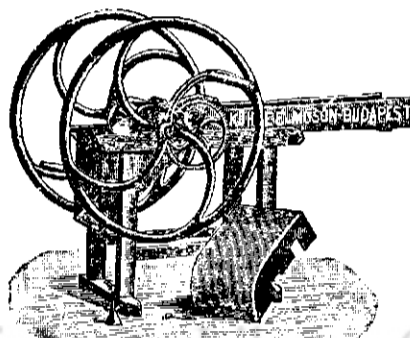
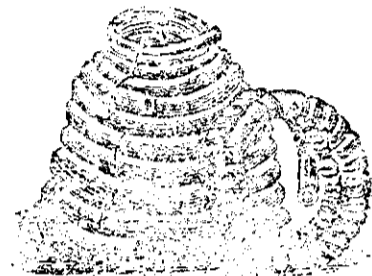
Reprezentanța principală a fabricii de mașini Kühne E. Fondată în 1856.

Singurul magazin de mașini de secerat celebre **Mc. Cormick**
cel dintâi și cel mai mare depozit de mașini de secerat din lume.

Agentura principală a fabricii de mașini a lui **PANZ și SOȚUL.**

Mare magazin de ulei de mașini și suluri, unsoare de mașini, curea de mașini, saci și ponevi inpenetrabile, șine de toabă, plăci de metal și în materii condensate. Unelte pentru fierari și lăcătuși. Fântâni și pompe. Instrumente pentru mori. Unelte de pivnițarie. Trăgătoare de vin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în **Arad**, calea Archiducelui Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.
Filiala în **Chișineu** (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar.	1.200,000.— Cor.	Depuneri spre fructificare	6.000,000.— Cor.
Fond de rezervă	900,000.— Cor.	Circulațiunea anuală	150.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termin de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4 $\frac{1}{2}$ % și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Plăcile Odeon se pot folosi la tot felul de gramofone. Plăcile Odeon sunt înregistrate pe amândouă părțile, așa că fiecare placă, conține două ari deosebite.

CATALOGUL

PLĂCILOR ODEON

Tóth József

mare magazin de gramofone.

SZEGED, Könyök-utca 3 sz.

Condițiile de schimbarea plăcilor Odeon uzate: pentru 3 bucăți de plăci uzate, dar numai plăci Odeon în aceeași mărime, fără să se mai plătească ceva, se dă o placă nouă, cu două înregistrări. Schimb afară de aceasta o bucată mică de plăci Odeon cu 1 cor., placă mare cu 2 cor. Plăci de alt fabricat, dacă în schimb se iau tot atâtea plăci Odeon, schimb bucata mică cu 40 fil. și cea mare cu 80 fil.

Inregistrări românești.

Carlotta Felician, cântăreața operelor reg. române.

Numărul comandel. Plăci mari.
1961 Pescarul Bosforului. Fluerașul. —
1962 Pescarul Bosforului. Te iubesc.

Plăci mici.
961 Vino lângă mine. Știi tu? — 962
Staccato-polka (Moulder, olaszul). — Aria
dela Rosina »Barbiere de Seviglia« (olaszul).
— 963 O crezi. Mândruliță dela munte. —
964 Luna doarme. In ochii tăi.

Elena Dragulinescu, artistă lirică București.

Plăci mari.
1963 De departe (de Oscar Spirescu).
Am visat.

Marietta Ionescu, societara Teatrului Național din București.

Plăci mari.
1964 Niniche, Cupletele Comisarului.
Niniche, Cupletele de bae. — 1965 Rămâi
cu bine. Cântecul prunelor. — 1966 Pistoli
Carabi din Păpușa. Când luna în Mai.

Dna Lucretia Brezeanu, primadona dela Teatrul Național din București.

Plăci mari.
1967 Doi ochi. Doina (de Gr. Ventura)

Ștefanescu Spira, tenorul Teatrului Național din București

acompanat de Orhestra Națională.

Plăci mari.
1968 Mândruliță dela munte. Călugărul.
— 1969 M'a închis dorul (romanță română).
Ochii caprii (romanță română). —
1970 Câte lacrimi am vărsat. Fă-ne doamne
iar copii.

965 Călugărița. Te chiamă. — 966 O
noapte întreagă. După fragi și după mure.
— 968 Știi tu (romanță). Porumbița (se-
renadă).

Nae Dumitrescu

Orhestra națională română din București.

Numărul comandel. Plăci mari.
1971 Piatra-Piatra, cântec popular. Cu-
culeț dela pădure, cântec ardelean. — 1972
Rujița, cântec național din Ardeal. Mai,
Mai, cântec național român.

Plăci mici.
968 Am un leu și vreau să-l beau. Le-
lea cu scurteica verde. — 969 La ciulpan
la crucea 'naltă. Mai lăsat să strâng mână.
Georges Padurexna bariton, Bukarest.

Plăci mari.
1973 Doi ochi. Mândruliță dela munte.
— 1974 Dor de răsbunare. Mu te pot uita.
— 1975 Ardeleanca. Romanță din opera
Fata Răzeșuca de E. Candella.

P. Ciucurette, artist dela Teatrul Național din București.

Plăci mari.
1976 Vagabonzii. Discretul, cuplete co-
mice. — 1977 Cupletele lui Tromboli din
Boccacio. Hiawatha.

V. Maximilian, artist la Teatrul Național din București.

Plăci mari.
1988 »Hai la cafea«. Cuplet aranjat
de dl P. Gusty. »Ador automobilul« cu-
pletele lui Ată din »Lumpatius Vagabondus.
— 1979 Cupletele bastonului din prințesa
de Trebizum. Telegraf fără sârmă din re-
vista »Scump dar face«. — 1980 Cupletele
iutelei din sârmanul Ionathan. Intrarea cu
monologul lui Cripian.

I. Muntoreanu, artistul Teatrului Național, comic popular, București.

Plăci mari.
1981 Jupan porcarul. Cuplete cizmarului
din Lumpatius. — 1982 Ioniță țăranul San-
șoneta. Stăncuța Sanșoneta.

Numărul comandel. Plăci mici.
970 Ițig de sentinelă. Vioara, Naiul, cobza
și țimbala.

V. Maximilian și P. Ciucurette, artiștii comici dela Teatrul Național din București.

Plăci mari.
1983 Duetul profesorilor din vânzătorul
de pasări. Joupla, Joupla, Catarina!

Alexandru Dumitrescu, orhestra națională română București.

Plăci mari.
1984 Hora Bucureștiului. Banul mără-
cine. Dans național. — 1985 Brăulețul.
Dans național. Hora lui Dobrica. — 1986
Ciocârliia. (Dans romana). Darla. (Dans ro-
mana). 1987 Cavala solo de muscal de
Gheorghe Ștefanescu. Cântec de dimineață,
solo de muscal de G. Ștefanescu.

Orhestra națională română Alexandru Dumitrescu.

Plăci mari.
1988 Brăulețul. Hora lui Dobrica. 1989.
Hora hai la Edison. Sârba Niță Petru.

Plăci mici.
971 Sârba fetițelor. Dans ardelenesc.

Muzica regimentului 1. geniu București.

șeful muzicii A. Kratochwill.

Plăci mari.
1990 Rosmarinul hora de M. Margari-
tescu. Carofița potpouri național de G. Di-
nicu. — 1991 Zi de sărbătoare. O noapte
în pădure.

Muzica regimentului 1 geniu București.
(Continuare).

Plăci mici.
972 »Adio« (romanță de Cavadia). Ochi
albăstri. — 973 Marșul regimentului I. geniu.
Retragerea. — 974 Marșul Sinaia de Ven-
tura. Principele Carol, marș. — 975 Schim-
barea gardei la palat cu comanda. Hora și
Sârba regimentului I. geniu.

Muzica regimen. Mihai Viteazul No. 6.

șef de muzică Cl. I. Petre Nămlanu.

Plăci mari.

1992 Sârba pompierilor. Hora Sinaia. — 1993 »Ofițerul român«, »Agathe Valse«. — 1994 Hora lui Popa Tache marșul Deșteaptă-te Române cu voce de Mureșeanu. 1995 Sârba pompierilor. Turturică draga mea, d-na Lucretia trezeanu, prima-dona dela Teatrul Național din București.

Plăci mici.

976 Hora Peleş și românească de Giolacu. Sârba lui do-n Căprar. — 977 Potpouriu, Marinarul No. 1. Potpouriu marinarul Nr. 2.

Cedând rugărilor generale a stimatilor cumpărători, plăcile gramofonului cu inger, cari erau numai pe o parte însemnate, acum le aduc în circulație fiind înregistrate pe amândouă părțile, în prețul lor obicinuit.

Toate înregistrările acestor plăci, sunt atât de perfecționate încât sper că fac prin ele un mare serviciu st. mei cumpărători, recomandându-le în atențiune catalogul acestora. Rog pe st. cumpărători ca la comandă să dea și un alt număr pentru plăcile ce dorește să comande, fiindcă s'ar putea întâmpla cu în marea circulație a plăcilor noastre să lipsească tocmai cel dorit.

Prețuri plăcilor cu două fețe:

C=Placă de concert (25 cm.) bucata 6 cor.
K=Placă mică (17½ cm.) bucata 3 cor.

Gramofon însemnarea plăcilor românești.

Muzica reg. 3 Dâmbovița 22 București.

C 10403 Potpouriu național. 10404 Cupido-vals. — C 10402 Flirt-vals. 10393 Principesa Maria, marș de M. Mărgăritescu. — C 10394 Marșul Solemn al iubileului de M. Mărgăritescu. 10395 La vie en rose, vals de M. Mărgăritescu.

Orchestra Alex. Măță, voce Pădureanu. Orchestra Alex. Măță, voce Panaiteșcu București.

C 4-12100 Sub balcon. 4-12410 Corimus san seido.

Ciucurette, Teatrul Național București.

C 4-12409 Hiawatha, parodie. 4-12109 Lumpatius-Vagabundus.

I. Băjenaru București.

K 2-12177 Cadăna. 2-12360 Unde ești. — K 72727 Barcarola. 3-12621 Mugur mugurel. — K 2-12553 Dormi în pace. 2-12940 De-ași fi rege, (romanță).

Nicolae Corfescu.

C 2-12743 Adio. 2-12742 Doina do-rului. — C 2-12744 Visul ferice. 2-12745 Doina iubirei.

I. d'Exarque.

C 2-12647 Printemps de Gounod. 3-12548 Otello, Addio santa memorie. — C 3-12448 La Juvre, prière. 3-12199 Cântec eroic.

P. Ghimpețianu, Teatrul Național București.

C 4-12411 Ochi albaștri. 4-12412 Ramuri și flori. — C 4-12092 Pe mare (barcarola). 4-12094 Curse grătare (vals). — C 4-12114 Ghiociei. 4-12380 Serenada de Flondor. — C 4-12115 Mândruțița de pe vale. 4-12116 De ași sărută.

M. Nasta, Craiova.

C 4-12408 Mugur mugurel. 4-12407 Mai am un singur dor. — C 4-12376 Steluța. 4-12377 La al tău mormânt.

Aurel Eliade, Breurești.

C 72682 Cucu. 72724 Unde ești, (romanță). — C 2-12316 Te-am văzut plângând asară. 2-12359 De-ași fi rege, cântec bachic. — C 3-12580 Ninetta. 2-12581 Doina dela mine până la tine. — C 4-12095 Rugămintele, de Carmen Sylva. 4-12113 Dorul, de Caudella.

Aurel Eliade, P. Ghimpețianu, Teatrul Național București.

C 2-12959 Mândruțița de pe plaiu. 3-12582 Nimic mai dulce decât amor.

V. Maximilian, Teatrul Național București. M. Nasta Craiova.

C 4-12378 Ador automobilul (comic). 4-72731 Prinde-mi-te-ași.

Nicolae Corfescu, Aurel Eliade, București.

C 3-12179 Fluerașul. 12375 Te am văzut plângând asară.

Orchestra Alex. Măță, voce procurorului București. I. Dimitrescu, comice Iași.

C 3-12695 Vecinică, vecinea. 3-12661 Ce-am ajuns.

Mme. Herescu, București.

C 3-13401 Doina. 3-13412 Du-te dor la badea în sin.

Mara d'Asty, București.

C 13804 Dorul meu. 13816 De ce plâng! — C 13905 Frunza cade îngălbenită. 13906 Sărutul.

Fanny Rosé, Mara d'Asty, București.

C 13017 Te iubesc, nu mă uita (Ich liebe dich, vergiss mein nicht), rumän. Lied. 13649 Aș dori din piept să scot.

V. Maximilian și Ciucurette T. Naț. București.

C 14477 Hai la cafeana. 14446 Jupla Catarina (comic).

Soc. corală română »Carmen« București.

C 14647 Morarul, cor mixt. 14648 Auzi valea, păt, păt, cor bărbătesc. — C 14653 Dorul meu, cor mixt. 14655 Mândra mea cor bărbătesc. — C 14447 Colindă de Crăciun, sextet. 14654 Steagul nostru, cântec patriotic.

Plăci mici de Zonophon pe două lături (17 cm.)

Prețul unei bucăți 2 cor.

Orchestra.

Bănda Neculau — Iași.

13000 Hora lui Cuza Voda. — 13006 Hora lui Ștefan-cel-Mare. — 13001 Sârba din Ierusalem. — 13002 Sârba din Comarno. — 13004 Sârba cizmașilor. — 13056 Sârba lui Ciolan.

Reg. XIII. Ștefan-cel-Mare — Iași.

13025 Hora Dâmboviței. — 13026 Banul Mărăcine (bătuta). — 13047 Marș militar (Corniști și tobaseri). — 13050 Deșteaptă-te române. — 13048 Sârba Bulevardului. — 13051 Hora regală și braulețul.

Plăci mari pe două lături Zonophon (25½ cm.).

Prețul unei bucăți 4 cor.

Orchestra.

Reg. XIII. Ștefan-cel-mare — Iași.

X-2600 Carol marș (Ivanovici). — X-2601 Zece Mai (mare parade militars). — X-2602 Potpuri național nr. I. — X-2603 Potpuri național nr. II. — X-2604 Marșul Bercegiilor. — X-2605 Gavota-vals. — X-2615 Retragerea cu torțe. — X-2616 Unirea principatelor (revista militară). — X-2617 Schimbarea gărzii (cu imnul regal). — X-2618 Manevrele regale (scene din manevre).

Georges Pădureanu, bariton, București.

Plăci mari.

1938 Ador automobilul, cupletele lui ata din »Lumpatiusvagabundus«. Hai la cafeana, cuplet arangeat de dl P. Gasty. — 1942 Am văzut-o. Dormeai.

Alexandru Dumitrescu, București

Orchestra națională română.

Plăci mici.

955 Sârba Bulevardului. Hora Turtucaia. **Muzica Regimentului 1 Geniu, București.**

Șef de muzică A. Kratochwil

Plăci mici.

956 Hora câmpului, Sârba bulevardului de G. Dinicu. Hora frumoșică de F. Schipek.

V. Maximilian, București

artist la Teatrul Național.

Plăci mari.

1939 Intrarea lui Straubinger din cutreera lume. Petietele din pensionat creațiunea dlui V. Maximilian. — 1940 »Bensulr Marie, ma duc« cuplete din Niniche. Joupla, Joupla Catharina.

Nae Dumitrescu, București

acompaniat de orchestra națională.

Plăci mari.

1941 Hai leliță în deal la vite. Cântec țigănesc. — Violin Solo.

Muzica Regimentului 1 Geniu

Șeful muzicii A. Kratochwil.

Plăci mari.

1943 Peleşul Vals. Pensées d'amour.

Muzica Reg. Mihai Viteazul No 6.

Șef de muzică Cl. I.

Plăci mari.

1944 Marș de defilare. Hora Mărioara. — 1945 »Atacul«, Marș arangeat de Petre Nămlanu. »La batalie«, Marș arangiat de Petre Nămlanu.

Condițiile de schimb al plăcilor usate: pentru 4 bucăți de gramofon usate, în aceeași mărime, fără nici o plătire dau o bucată de placă nouă de tot. Schimb afară de această câte o bucată de placă de gramofon cu 75 fil. placă de concert cu 1 cor. 50 fil. Alte fabricații de plăci cu plăci de gramofon, dară se cumpără tot atâtea plăci, câte s'au schimbat o placă mică 1 iau cu 40 fileri iar una mare cu 80 fileri.

Clienții sunt rugați a recomanda prăvălia mea între cunoscuți.

Cu stimă:

Tóth József.

Telefon 145

Telefon 325

MATZKY KÁROLY

COFĂȚAR

Cofătăria principală: Piața Andrásy, palatul Neumann * ARAD * Sucursala: strada Forray nrul 2.

.....

Pentru sezonul de Carnaval recomand **pregiturile de ceai și bomboanele** pregătite de mine în modul cel mai fin. Pregătesc tot odată **torte înghețată, prăjituri Minion** după dorință. Tot așa și alte lucruri ce se țin în această specialitate.

În magazie țin stabil

Rum de Jamaica, liverat direct din Londra dela James Waters & Co., precum cele mai fine **licoruri franceze și olandeze**. Magazie de renumitul **conecac J. & F. Martell**.

Pentru jururile de după prânz am la dispoziția onor. public separe potrivit.

Cu stimă:

MATZKY KÁROLY,
cofătar.

BCU Cluj Central University Library Cluj

Sebesi Ferenc

măsar

Arad, strada Deák Ferenc nr. 2.

Primește și îndeplinește tot felul

de lucruri de măsar

în modul cel mai iute și prompt.